

แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

Guidelines for Local Wisdom Museum Resource Management of Maetha Wittayakom School

Maetha District Lamphun Province

ศักดิ์นรินทร์ รักอ่อน¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรพรรพ์ วิชาอัครวิทย์²

Saknarin Rak-On¹ Asst. Prof. Dr. Chakparun Wichaakkharawit²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและความต้องการในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน 2) ศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากหน่วยงานที่มีผลการปฏิบัติที่ดีและเป็นเลิศ และ 3) เสนอแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน โดยใช้หลักการบริหารจัดการแบบสมดุล 4 มิติ คือ มิติที่ 1 ด้านโครงสร้างและแผนงาน มิติที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วม มิติที่ 3 ด้านทรัพยากร และมิติที่ 4 ด้านการบริการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง และการประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปบรรยายแบบพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน มีสภาพการบริหารจัดการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีสภาพการบริหารจัดการมิติที่ 1 ด้านโครงสร้างและแผนงานอยู่ในระดับมากที่สุด มิติที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด มิติที่ 3 ด้านทรัพยากรอยู่ในระดับมาก และมิติที่ 4 ด้านการบริการอยู่ในระดับมากที่สุด และสภาพความต้องการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ใน ระดับมากโดยมีความต้องการบริหารจัดการมิติที่ 1 ด้านโครงสร้างและแผนงานอยู่ในระดับปานกลาง มิติที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด มิติที่ 3 ด้านทรัพยากรอยู่ในระดับมากและมิติที่ 4 ด้านการบริการอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นของหน่วยงานที่มีผลการปฏิบัติ ที่เป็นเลิศ มีการบริหารจัดการใน มิติที่ 1 ด้านโครงสร้างและแผนงาน โดยการจัดโครงสร้างการบริหารอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และบริหารงานตามแผนงานที่วางไว้ มิติที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วม เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้จากสถาบันการเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม พิพิธภัณฑ์ และปราชญ์ท้องถิ่น มิติที่ 3 ด้านทรัพยากร จัดบุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสม บริหารงบประมาณตามแผนงาน จัดแสดงโบราณวัตถุ ป้าย นิทรรศการ และวีดิทัศน์ คัดแยกและบำรุงรักษาโบราณวัตถุอย่างถูกวิธี มิติที่ 4 ด้านการบริการ ไม่คิดค่าบริการสำหรับ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้, พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน

¹ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

¹Master of Education Program in Educational Administration Chiang Mai Rajabhat University

²อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

²Course teacher in Master of Education Program Educational Administration Chiang Mai Rajabhat University

*ผู้ติดต่อ, อีเมล: ศักดิ์นรินทร์ รักอ่อน, chakparun_wic@g.cmru.ac.th

รับเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2563 แก้ไข 27 ธันวาคม 2563 ตอรับ 30 ธันวาคม 2563

พระภิกษุ สามเณร นักบวช นักเรียน นักศึกษาในเครื่องแบบ ผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือการเข้าชมเป็นหมู่คณะมีกิจกรรมบรรยายพิเศษ เอกสาร แผ่นพับ เว็บไซต์ (Website) และเฟซบุ๊ก (Face Book) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และประชาสัมพันธ์

3. แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน มิติที่ 1 ด้านโครงสร้างและแผนงาน จัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ โครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ มิติที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วม เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญในชุมชนสถาบันการศึกษา ร่วมเป็นวิทยากรพิเศษ มิติที่ 3 ด้านทรัพยากร กำหนดโครงสร้างและหน้าที่การปฏิบัติงาน เสนอของบประมาณสนับสนุนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดคลังโบราณวัตถุ ทำทะเบียนควบคุม จัดนิทรรศการและวีดิทัศน์ที่สอดคล้องกับโบราณวัตถุ มีการสาธิตวิธีการทำ วิธีการใช้งาน จัดมุมพักผ่อน และมุมถ่ายรูป มิติที่ 4 ด้านการบริการ จัดกิจกรรมบรรยายพิเศษ จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ จัดทำเอกสารประกอบการศึกษา จัดนิทรรศการเคลื่อนที่บริการชุมชน จัดชมรมมัคคุเทศก์ จัดทำเว็บไซต์ (Website) และเฟซบุ๊ก (Face Book) ประชาสัมพันธ์ และจัดจำหน่ายของที่ระลึกจากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of this Mixed Method research were to 1) study the contexts and needs in Local Wisdom Museum resource management of Maethawittayakom School, Maetha district, Lamphun province 2) study museum and local wisdom resource management from other organizations with the best practice and 3) propose the local wisdom museum resource management guidelines. The four-dimensional management approaches were used in this research which are 1) structural and project management 2) participatory management 3) resource management and 4) service management. The instruments consisted of a questionnaire, unstructured observation, and workshop. The quantitative data were statistically analyzed for mean and standard deviation. The content analysis was used to analyze the qualitative data and research results are summarized as follows:

The findings were as follows:

1. The contexts of Local Wisdom Museum of Maethawittayakom School were found to be at a high level. This results included the management in the 1st dimension: structural and project management at a high level the 2nd dimension: participatory management at the highest level the 3rd dimension: resource management at a high level, and the 4th dimension: service management at a high level. The needs of the museum were found to be at a high level. The needs in the 1st dimension: structural and project management were found at a moderate level, the 2nd dimension: participatory management at the highest level, the 3rd dimension: resource management at a high level, and the 4th dimension: service management at a high level.

2. For the organizations with best practices in museum and local wisdom management, it was found that they manage the 1st dimension systematically, set the vision, and follow their annual action plans. In the 2nd dimension, they focus on community participation and create learning resource networks with art and culture institute, museum, and local philosopher. In the 3rd dimension, they manage personnel with the duty appropriately, follow the budget plan, present antiques, display boards, and videos, and sort out and keep all antiques in a good condition. In the 4th dimension, there's no service fees for those who are monks, students, disabled people, elders,

and also the organization visiting. To get more information, the visitors will get a special lecture, document, brochure, or they can visit website or Facebook instead.

3. Guidelines for the local wisdom museum management in Maethawittayakom School are as follows:
The 1st dimension is to make strategic plan and action plan which included learning development projects and activities. The 2nd dimension is to invite experts from local community or institute as a special lecturer.
The 3rd dimension is to set the structure and duty, ask for budget from local government organization, prepare storehouse for antiques, make a control register, display exhibition and make a video matching with artifacts, demonstrate how to use each artifact, provide leisure corner and photography corner. The 4th dimension is to organize special lecture or learning activity, provide learning documents, set the traveling exhibition in community, set up a guide club, create website and Facebook fan page, advertise and sell souvenirs made from local products.

Keywords: Resource Management, Museum Management Local Wisdom.

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560 ถึง 2564 ได้กำหนดแนวทางสำหรับการพัฒนาประเทศที่สำคัญไว้ว่าจะต้องยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงการพัฒนาที่ยั่งยืน คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา โดยพัฒนาอยู่บนรากฐานของการใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรม โดยยกระดับคุณภาพทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องจนเกิดทักษะ ความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า ผ่านทรัพยากรที่เหมาะสม และใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์และมีชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560, หน้า 1) รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2559, หน้า 8)

แหล่งเรียนรู้เป็นสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเราอาจเป็นทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต อาจเกิดขึ้นเองในธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งเป็นแหล่งความรู้ที่ทำให้คนในสังคมเกิดการเรียนรู้และเกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548, หน้า 64) สามารถจำแนก ได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ แหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษาและในวิถีชีวิต (นิตยาพร จันทร์อุดม, 2555, หน้า 36) การศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้ศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเองอยู่ตลอดเวลาโดยไม่จำกัดในด้านเพศและวัยของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงและการได้ลงมือปฏิบัติจริงจากแหล่งกำเนิดองค์ความรู้โดยตรง ก่อให้เกิดองค์ความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548, หน้า 64)

พิพิธภัณฑ์จัดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ไดรรวมองค์ความรู้ของศาสตร์ด้านต่าง ๆ เช่น ด้านประวัติศาสตร์ ด้านศิลปะ ด้านวิทยาศาสตร์ ด้านวัฒนธรรม มาจัดแสดงเป็นนิทรรศการในรูปแบบต่าง ๆ (อัจฉิมา หนูคง, 2559, หน้า 183) เพื่อให้บริการด้านความรู้และสร้างความเพลิดเพลินในการศึกษาเรียนรู้ เป็นแหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนที่สามารถบอกเล่าเรื่องราวทั้งทางด้านสังคมและทางด้านวิชาการให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี (สโรชา เมฆอรุณ, 2557, หน้า 16) โดยการนำเสนอเรื่องราวที่เป็นความรู้ที่หาไม่ในห้องเรียนซึ่งจะเป็นการช่วยเปิดโลกทัศน์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น (ธันยาภรณ์ โพธิกาวิณ, 2557, หน้า 347) พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทวียาควม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน เริ่มก่อตั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2530 โดยครูสุพรรณ เตชะโสด ที่ได้เริ่มสะสมสิ่งของเครื่องใช้ตามความสนใจและชอบ

บริจาคจากครู นักเรียน และผู้ใกล้ชิด นำมาจัดเป็นพิพิธภัณฑ์ (หนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์, 2560, ออนไลน์) ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้ที่จัดแสดงคุณค่าแห่งวิถีชีวิตสังคมเกษตรกรรมของคนลุ่มน้ำแม่ทาที่จัดได้ว่าเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เสริมสร้างองค์ความรู้แก่ผู้มาศึกษาเรียนรู้ได้อย่างดีเยี่ยม และจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอแม่ทา (สมบุญ ทิพรังศรี และคณะ, 2561 หน้า 15)

ถึงแม้ว่าพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูนเปิดบริการมาเป็นเวลายาวนานคือเริ่มก่อตั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2530 แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักของคนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดลำพูน และยังไม่ใช้ประโยชน์แก่นักเรียนและคนในพื้นที่ยังไม่เต็มที่ โครงสร้างการบริหารจัดการยังไม่ชัดเจน ระบบบริหารจัดการทรัพยากรยังไม่ชัดเจน รวมทั้งการบริหารจัดการด้านการบริการ การประชาสัมพันธ์ยังมีน้อย (โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม, 2562, หน้า 5) ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนในโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม ซึ่งเป็นผู้ใช้แหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ และได้มีส่วนร่วมในการให้บริการประชาชนทั่วไป หน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในเขตพื้นที่และนอกเขตพื้นที่เข้ามาศึกษาแหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคมอย่างต่อเนื่อง จึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ว่ามีการบริหารจัดการเป็นอย่างไร

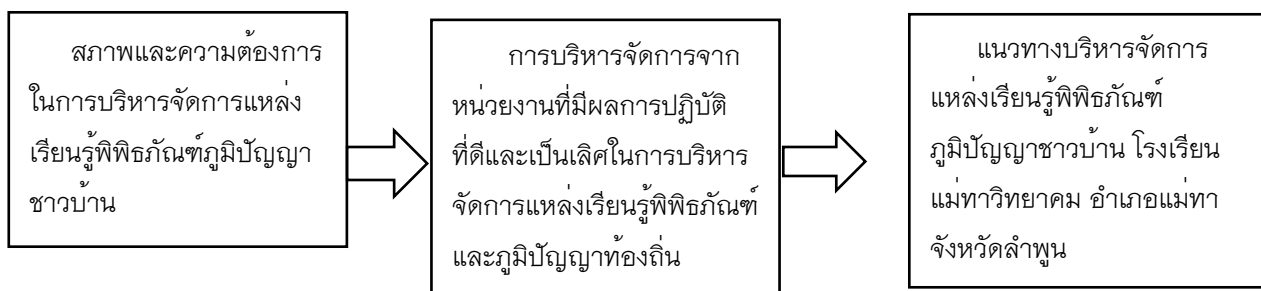
คำถามการวิจัย

1. สภาพและความต้องการในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน อยู่ในระดับใด
2. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากหน่วยงานที่มีผลการปฏิบัติที่ดีและเป็นเลิศ เป็นอย่างไร
3. แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ควรเป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากหน่วยงานที่มีผลการปฏิบัติที่ดีและเป็นเลิศ
3. เพื่อเสนอแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม ปีการศึกษา 2561 จำนวน 325 คน และประชากรที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เลือกแบบเจาะจง 49 คน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน คณะครู 31 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 12 คน คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง จำนวน 6 คน คณาธิการนิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จำนวน 1 คน และตัวแทนจากพิพิธภัณฑ์ 1 คน และแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นจากหน่วยงานที่มีผลการปฏิบัติที่ดีและเป็นเลิศ 1 แห่ง คือ พิพิธภัณฑ์สถานหริภุญไชย ตำบลในเมือง จังหวัดลำพูน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม ปีการศึกษา 2561 จำนวน 180 คน โดยใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากวิธีคำนวณตามสูตรของทาคียามาเน่ ที่ค่าความเชื่อมั่น 95 % และใช้ประชากรทั้งหมดจากกลุ่มตัวอย่างที่เลือกแบบแบบเจาะจง รวมทั้งสิ้น 49 คน และ 1 แหล่งเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- แบบสอบถามสภาพและความต้องการในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน
- แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างสำหรับใช้ในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของหน่วยงานที่มีผลการปฏิบัติที่ดีและเป็นเลิศ
- การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Work Shop) แนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามถึงสภาพและความต้องการในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน แล้วนำผลมาวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาและความต้องการ

ตอนที่ 2 สังเกตการบริหารพิพิธภัณฑสถานหรืออุทยาน ที่เป็นแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑสถานและแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีผลการปฏิบัติที่ดีและเป็นเลิศ แล้วนำผลจากการสังเกตมาทำเป็นแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

ตอนที่ 3 ประชุมเชิงปฏิบัติการโดยมี นางรัชณี สมบุตร ศึกษาานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำพูน เขต 1 ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม เป็นประธานในการประชุม แล้วสรุปแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามโดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์และการประชุมเชิงปฏิบัติการโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปบรรยายแบบพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาชาวบ้านของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน มีสภาพการบริหารจัดการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีสภาพการบริหารจัดการมิติที่ 1 ด้านโครงสร้างและแผนงานอยู่ในระดับมาก มิติที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด มิติที่ 3 ด้านทรัพยากรอยู่ในระดับมาก และมิติที่ 4 ด้านการบริการอยู่ในระดับมากที่สุด และสภาพความต้องการการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก โดยมีความต้องการบริหารจัดการมิติที่ 1 ด้านโครงสร้างและแผนงานอยู่ในระดับปานกลาง มิติที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด มิติที่ 3 ด้านทรัพยากรอยู่ในระดับมากและมิติที่ 4 ด้านการบริการอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาท้องถิ่นของหน่วยงานที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ มีการบริหารจัดการใน มิติที่ 1 ด้านโครงสร้างและแผนงาน โดยการจัดโครงสร้างการบริหารอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และบริหารงานตามแผนงานที่วางไว้ มิติที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วม เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้จากสถาบันการเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรม พิพิธภัณฑสถาน และปราชญ์ท้องถิ่น มิติที่ 3 ด้านทรัพยากร จัดบุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสม บริหารงบประมาณตามแผนงาน จัดแสดงโบราณวัตถุ บัญชีทรัพย์สิน และวิถีทัศน์ คัดแยกและบำรุงรักษาโบราณวัตถุอย่างถูกวิธี มิติที่ 4 ด้านการบริการ ไม่คิดค่าบริการ สำหรับพระภิกษุ สามเณร นักบวช นักเรียน นักศึกษาในเครื่องแบบ ผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือการเข้าชมเป็นหมู่คณะมี กิจกรรมบรรยายพิเศษ เอกสาร แผ่นพับ เว็บไซต์ (Website) และเฟซบุ๊ก (Face Book) เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และประชาสัมพันธ์

3. แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑสถานภูมิปัญญาชาวบ้าน ของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทาจังหวัดลำพูน มิติที่ 1 ด้านโครงสร้างและแผนงาน จัดทำแผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการ โครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ มิติที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วม เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญในชุมชนสถานบันการศึกษา ร่วมเป็นวิทยากรพิเศษ มิติที่ 3 ด้านทรัพยากร กำหนดโครงสร้างและหน้าที่การปฏิบัติงาน เสนอขอของบประมาณสนับสนุนจาก องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดคลังโบราณวัตถุ ทำทะเบียนควบคุม จัดนิทรรศการและวิถีทัศน์ที่สอดคล้องกับโบราณวัตถุ มีการสาธิตวิธีการทำ วิธีการใช้งาน จัดมุมพักผ่อน และมุมถ่ายรูป มิติที่ 4 ด้านการบริการ จัดกิจกรรมบรรยายพิเศษ จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ จัดทำเอกสารประกอบการศึกษา จัดนิทรรศการเคลื่อนที่บริการชุมชน

จัดชมรมมัดคุเทศก์ จัดทำเว็บไซต์ (Website) และเฟซบุ๊ก (Face Book) ประชาสัมพันธ์ และจัดจำหน่ายของที่ระลึก จากผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

1. แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน มีสภาพการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ มาก และยังมีความต้องการในการบริหารจัดการ อยู่ในระดับ มาก เช่นกัน เนื่องจากเป็นความต้องการที่จะพัฒนาแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งจัดเป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของสถานศึกษาในการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไข (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ฉบับแก้ไข (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 25 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2562, หน้า 15) ที่ว่ารัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ

2. การจัดแหล่งเรียนรู้ประเภทพิพิธภัณฑ์และภูมิปัญญาท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หริภุญไชย ตำบลในเมือง จังหวัดลำพูน มีการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ ซึ่งมีการบริหารจัดการในมิติที่ 1 ด้านโครงสร้างและแผนงาน มีโครงสร้างที่มีการบริหารอย่างเป็นระบบตามโครงสร้างของกรมศิลปากร มีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และบริหารงานตามแผนงานที่วางไว้ในแต่ละปี มิติที่ 2 ด้านการมีส่วนร่วม เป็นการมีส่วนร่วมของชุมชน เครือข่ายแหล่งจากสถาบันการเรียนรู้ทางศิลปวัฒนธรรมอื่น เครือข่ายระหว่างพิพิธภัณฑ์ และราชภัฏท้องถิ่น เพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และร่วมกันดำเนินกิจกรรม มิติที่ 3 ด้านทรัพยากร จัดบุคลากรปฏิบัติหน้าที่อย่างเหมาะสม เพียงพอและตรงตามความสามารถ บริหารงบประมาณตามแผนงานโครงการ จัดแสดงโบราณวัตถุ ป้ายนิทรรศการ ที่เขียนอธิบายทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และวีดิทัศน์ที่บรรยายเสียงภาษาไทย แสดงแถบข้อความบรรยายภาษาอังกฤษ และแปลคำบรรยายด้วยภาษามือ โบราณวัตถุที่จัดแสดงมีการดูแล รักษา และซ่อมแซมอย่างถูกต้อง มีการคัดแยกโบราณวัตถุแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนจัดแสดงและส่วนที่จัดเป็นคลังโบราณวัตถุสำหรับการเรียนรู้ที่สามารถจับต้องได้ มิติที่ 4 ด้านการบริการ มีส่งเสริมการเข้าศึกษาหาองค์ความรู้แก่พระภิกษุ สามเณร นักบวช นักเรียน นักศึกษาในเครื่องแบบ ผู้พิการ ผู้สูงอายุ หรือชาวมุสลิมเป็นหมู่คณะเข้าศึกษาหาองค์ความรู้โดยไม่คิดค่าบริการ จัดกิจกรรมบรรยายพิเศษ เอกสาร แผ่นพับ เว็บไซต์ และเฟซบุ๊ก เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และการประชาสัมพันธ์ ซึ่งการบริหารจัดการดังกล่าว ของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หริภุญไชย จึงถือว่ามีความเป็นเลิศ เนื่องจากการ พัฒนาการบริหารจัดการให้เกิดความเป็นเลิศเป็นหน้าที่สำคัญของพิพิธภัณฑ์สถาน ซึ่งความสอดคล้องแนวคิดของ ปันดดา โตคาบุช (2561, หน้า 16 - 17) ที่ว่าพิพิธภัณฑ์สถานต้องเป็นศูนย์กลางของชุมชนและบริการชุมชน โดยเป็นสถานที่ที่ให้ความรู้และความเพลิดเพลินบันเทิงใจ ซึ่งพิพิธภัณฑ์สถานจะต้องปฏิบัติหน้าที่เพื่อประโยชน์ของชุมชน เชื่อมโยงอดีต ปัจจุบันและอนาคต เริ่มต้นด้วยการรวบรวม สงวนรักษาวัตถุสำคัญให้ดำรงอยู่ตลอดไปไม่สูญหาย ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวของวัตถุที่รวบรวม นำออกจัดแสดงเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน โดยเป็นหน้าที่โดยตรงของพิพิธภัณฑ์สถานที่จะละเลยไม่ได้ จึงต้องมีหน้าที่ในการการรวบรวม การตรวจ พิสูจน์ การทำหลักฐาน การสงวนรักษา การจัดแสดง การให้การศึกษ ซึ่งหลักการดังกล่าวเป็นหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์สถานทุกประเภท

3. แนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ของโรงเรียนแม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน มีแนวทางการบริหารจัดการในมิติที่ 1 คือ จัดทำแผนกลยุทธ์ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ

จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน จัดทำแผนการดำเนินกิจกรรมรายปีในรูปแบบโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ ภาคเรียนละ 1 กิจกรรมการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมบรรยายพิเศษเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน ภาคเรียนละ 1 เรื่อง บรรจุในแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน จัดโครงสร้าง การบริหารงานโดยมีคณะผู้บริหาร ครูผู้ดูแล ครูผู้ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ กรรมการนักเรียน กรรมการสถานศึกษา กรรมการจากหน่วยงานและชุมชน และที่ปรึกษาที่ผู้เชี่ยวชาญในการจัดแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ เป็นคณะกรรมการ ซึ่งแนวทางในการพัฒนา ด้านโครงสร้างและแผนงานให้เน้นกระบวนการต่าง ๆ สู่แผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นกรอบหรือทิศทางในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ช่วยให้เกิดระบบการบริหารที่มีคุณภาพ และสามารถปฏิบัติงานรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ อย่างเป็นระบบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ หทยดฟ้า ราชมณี (2554, หน้า 9 - 11) การวางแผนกลยุทธ์ เป็นแผนหลักที่กำหนดทิศทางการบริหารงาน เป็นกระบวนการขั้นตอนที่จะนำพาสถานศึกษา ไปสู่วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 2 คือ เชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญในชุมชน สถาบันการศึกษา เป็นวิทยากรพิเศษในกิจกรรมบรรยายพิเศษเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อสร้างเครือข่ายภายในและภายนอก เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้านให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ วิษณุ หยกจินดา (2557, หน้า 9) การร่วมมือ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบด้วยกันไม่ว่าจะเป็นของบุคคลหรือของกลุ่ม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการดำเนินงาน เกิดการพัฒนา และเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของการพัฒนา ส่งผลให้การดำเนินงาน หรือการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ไปตามแผนงานหรือโครงการและเกิดประสิทธิผล แนวทางการบริหารจัดการ มิติที่ 3 ด้านทรัพยากร (คือ กำหนดคณะปฏิบัติงานพร้อมบทบาทหน้าที่ในการปฏิบัติงาน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ดูแลอาคารพิพิธภัณฑ์ เจ้าหน้าที่นั่งชมพิพิธภัณฑ์ โดยรับสมัครจากนักเรียนที่มีความสนใจทางด้านความเป็นมัคคุเทศก์มาปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่จัดกิจกรรมพิเศษสำหรับจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตภูมิปัญญาชาวบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น ครูผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ และเจ้าหน้าที่ทำความสะอาด จัดทำโครงการเพื่อเสนอของบประมาณสนับสนุนทั้งในส่วนของโรงเรียนและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่บริการ ได้แก่ เทศบาลตำบลทาสบเส้า เทศบาลตำบลทาสลาดุก และเทศบาลตำบลทาสบชัย คัดแยกโบราณวัตถุที่มีความสมบูรณ์มาจัดแสดง ส่วนโบราณวัตถุที่ไม่ได้จัดแสดงให้นำมาทำคลังการเรียนรู้สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถจับต้องได้ จัดทำทะเบียนควบคุม มีกิจกรรมตรวจสอบและบำรุงรักษาโบราณวัตถุที่จัดแสดง อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับการดำรงชีวิตด้วยภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีความสอดคล้องกับโบราณวัตถุ โดยนำเสนอเป็น 3 ภาษา คือ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน จัดสาธิตวิธีการทำ วิธีการใช้งานประกอบการจัดแสดง จัดแสดงวิถีชีวิต การดำเนินชีวิต ของชาวบ้านในอำเภอแม่ท้าวด้วยวิถีทัศน์ประกอบการจัดแสดงโบราณวัตถุ จัดมุมพักผ่อน และมุมถ่ายรูป ซึ่งเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีในพิพิธภัณฑ์ให้เกิดประโยชน์ ให้ดึงดูดความสนใจต่อการศึกษาเรียนรู้ของพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน และเกิดคุณค่าทางการศึกษาแก่ผู้ที่เข้าศึกษาเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชวีญชนก ใจเสงี่ยม (2558, หน้า 8-11) การอำนวยความสะดวกในการบริหาร เช่น เทคโนโลยี อาคาร สถานที่ อุปกรณ์ เครื่องใช้ สื่อการเรียนการสอน นวัตกรรมที่มีคุณภาพ ตลอดจนนวัตกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็น ซึ่งเป็นเทคโนโลยีในการบริหารงาน โดยจะต้องบริหารให้มีความเพียงพอต่อการใช้งาน มีระบบการจัดหาและบำรุงรักษาที่ดีมีประสิทธิภาพ มีระบบการบริหารงานวัสดุอุปกรณ์ที่ดีและมีการส่งเสริมการใช้อย่างทั่วถึง ก่อให้เกิดการใช้วัสดุอุปกรณ์ได้อย่างเหมาะสม มีคุณค่าตรงต่อความต้องการของบุคลากร ทั้งผู้บริหาร ครูและนักเรียน และแนวทางการบริหารจัดการ มิติที่ 4 ด้านการบริการ คือ จัดกิจกรรมบรรยายพิเศษ ภาคเรียนละ 1 เรื่อง เกี่ยวกับวิถีชีวิต ภูมิปัญญาชาวบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่น จากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญในชุมชน บูรณาการการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ ภูมิปัญญาชาวบ้าน ภาคเรียนละ 1 กิจกรรมการเรียนรู้

จัดทำเอกสารเอกสารประกอบการศึกษา เช่น แผนพับ ใบความรู้ และโปสเตอร์ เอกสารประกอบการเรียนรู้ ร่วมจัดนิทรรศการบริการแก่ชุมชนเนื่องในวันสำคัญ จัดชมรมมัคคุเทศก์น้อยในการบริการนำชม จัดทำเว็บไซต์ และเฟซบุ๊กประชาสัมพันธ์ จัดจำหน่ายของที่ระลึกที่เป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการปฏิบัติของนักเรียน และผลิตภัณฑ์ที่มีการผลิตขึ้นในชุมชน ซึ่งเป็นการพัฒนาการบริการทางความรู้ให้มีความคลอบคลุมยิ่งขึ้น และเป็นการอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้และเข้าถึงองค์ความรู้ได้รวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เอกณรงค์ วรสีหะ (2563, หน้า 1) การบริการเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่ต้องการใช้บริการกับผู้ให้บริการในการที่จะตอบสนองความต้องการ อย่างใดอย่างหนึ่งให้บรรลุผลสำเร็จ โดยแนวทางในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ของโรงเรียน แม่ทาวิทยาคม อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน มีความสอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ ของ กานต์วี ชมเชย (2557, หน้า 13 - 16) ที่ว่าการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ควรมีสิ่งที่จะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น อยู่ 9 ประการ ได้แก่ 1) โครงสร้างการจัดการ เป็นการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวกับโครงสร้างของพิพิธภัณฑ์ซึ่งโครงสร้างการบริหารจัดการเป็นพื้นฐานของการลงมือปฏิบัติ ยกตัวอย่างเช่น การจัดทำแผนผัง หรือการจัดทำชาร์ตการบริหารจัดการที่แสดงลำดับการมอบหมายหน้าที่และการแลกเปลี่ยนหรือส่งต่อข้อมูล 2) การทำงานเป็นทีม เป็นการส่งเสริมทัศนคติด้านการทำงานเป็นทีมเพื่อเป็นการสนับสนุนให้มีการสื่อสารระหว่างกันในองค์กรและการยอมรับในเป้าหมายเดียวกันของคนในองค์กรนั้นซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้น การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ที่ดีจะต้องมีการทำงานเป็นทีมเกิดการพัฒนาวิสัยทัศน์ของสถาบันและการจัดให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงานเป็นทีมเพื่อให้การดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย 3) ความรับผิดชอบต่อสังคม บริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ควรมีการจัดทำเอกสารเพื่อแสดงว่าพิพิธภัณฑ์

ดำเนินการอย่างถูกกฎหมาย และเป็นการยืนยันว่าพิพิธภัณฑ์ไม่ได้เกิดขึ้นเพื่อที่จะแสวงหาผลกำไรแต่เป็นไปเพื่อการบริการแก่สังคม 4) พันธกิจ พิพิธภัณฑ์โดยทั่วไปจะสะสมวัตถุและมีบทบาทที่ถูกกำหนดโดยรัฐหรือผู้มีอำนาจหรือกล่าวได้ว่า ภารกิจพื้นฐานของพิพิธภัณฑ์นั้นเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ศิลปะ หรือวิทยาศาสตร์ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับวัตถุที่สะสม ภารกิจของพิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่จะมีการจำกัดความถึงขอบเขตของสิ่งที่สะสมซึ่งพันธกิจของพิพิธภัณฑ์นั้นควรอธิบายได้ว่าเป็นพิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับอะไรบริหารจัดการอย่างไร สะสมอย่างไร ดำเนินงานที่ไหน สะสมที่ไหนและเหตุใดจึงสะสม เป็นต้น โดยพันธกิจนี้ควรมีการพบทวนและมีการรับรองอย่างเป็นทางการและสามารถปรับปรุงแก้ไขได้ในภายหลัง 5) นโยบาย เป็นส่วนกำหนดการอบหรือโครงสร้างการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร 6) การบริหารจัดการทางการเงิน พิพิธภัณฑ์ส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการเงินของภาครัฐโดยมีกฎหมายและการบัญชีคอยควบคุมให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม และมีผู้มีอำนาจของรัฐเป็นผู้ตัดสินใจในการบริหารการปฏิบัติงานด้านการเงินให้เป็นไปตามกฎหมาย ดังนั้น แผนทางการเงินได้ถูกนำมาใช้กันโดยทั่วไปในการจัดการทางการเงิน 7) จริยธรรมกับการบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์ มีจริยธรรมเกี่ยวข้องกับนโยบายของพิพิธภัณฑ์ เช่น การบริหารเงินงบประมาณ การบริหารทรัพยากรต่าง ๆ ที่สะสม พิพิธภัณฑ์ควรมีนโยบายเกี่ยวกับการบริหารจัดการทางการเงิน กระบวนการในการนำเงินงบประมาณและกระบวนการควบคุมงบประมาณและทรัพยากรที่มีเก็บรักษาไว้ มีบันทึกการใช้จ่ายทรัพยากร งบประมาณและปรับปรุงงบประมาณทุกครั้งด้วยความโปร่งใส 8) การวางแผนพิพิธภัณฑ์ที่มีประสิทธิภาพนั้นควรเป็นการจัดเป็นกิจกรรมแบบองค์รวมที่ได้รวมเอาภาพรวมของพิพิธภัณฑ์ เช่น ประวัติศาสตร์พิพิธภัณฑ์ ภารกิจ การสะสม เจ้าหน้าที่ สิ่งอำนวยความสะดวกงบประมาณ การสนับสนุนสังคมหรือชุมชน ผู้เยี่ยมชม สถานะทางสังคมท้องถิ่นและอุปสรรคภายในและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ เป็นต้น รวมถึงศักยภาพทางสังคมเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับแนวทางของพิพิธภัณฑ์ในอนาคตและ 9) การสรุปความเห็น ซึ่งงานพิพิธภัณฑ์เป็นงานที่มีการบริหารจัดการที่มีขอบเขตกว้างขวางและกิจกรรมทางพิพิธภัณฑ์ที่มีความหลากหลายทั้งใน ด้านเทคโนโลยี การเมือง กิจกรรมทางสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 โรงเรียนควรมีการประเมินผลการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อนำผลการประเมินมาใช้วางแผนพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและพัฒนาวิธีดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

1.2 การบริหารแบบสมดุล 4 มิติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ประเภทอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนา รูปแบบการประเมินผลการดำเนินงานบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

2.2 ควรมีการศึกษาบทบาทของผู้บริหาร ครู นักเรียน ชุมชน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน

เอกสารอ้างอิง

- กานต์รวี ชมเชย. (2557). การบริหารจัดการพิพิธภัณฑ์กรณีศึกษาเมืองเชียงใหม่และพิพิธภัณฑ์ บ้านไทยจิม ทอมป์สัน. แผนงานอนุรักษ์ส่งเสริมและพัฒนาศาสนาและศิลปวัฒนธรรมผลผลิตผลงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม: สถาบันวัฒนธรรมและศิลปะมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ขวัญชนก ใจเส็งยม. (2558). การบริหารงานของสถานีโทรทัศน์ดิจิตอลของวอยซ์ทีวี. วิทยานิพนธ์ ว.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชั้นยาภรณ์ โพธิกาวิณ. (2557). ความคาดหวังของสถานศึกษาที่มีต่อมิวเซียมดนตรีอุษาคเนย์. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 7(2), 347.
- นิตยาพร จันท์อุดม. (2555). แนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน กรณีศึกษาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลบางจาก อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ปนัดดา โตคาบชู. (2561). ภาพลักษณ์สถาบันล้านนาศึกษาในทัศนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. โครงการวิจัย เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- วิษณุ หยกจินดา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกว้าง ตำบลทับไทร อำเภอป่าสัก จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ ร.ป.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมบุญ ทิพรังศรี และคณะ. (2562). คณะกรรมการตรวจนับนักเรียนมีตัวตนในโรงเรียน เขตภาคเหนือ. บันทึกการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาชาวบ้าน ลำพูน: โรงเรียนแม่ทาวิทยาคม.

- สโรชา เมฆอรุณ. (2557). การจัดการพิพิธภัณฑ์ในสถานศึกษาเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ : กรณีศึกษา พิพิธภัณฑ์
การศึกษาไทย โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยและพิพิธภัณฑ์เพื่อการศึกษาโรงเรียนเทพศิรินทร์. แผนงานอนุรักษ์
ส่งเสริมและพัฒนาศาสนาและศิลปวัฒนธรรมผลผลิตผลงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม: สถาบันวัฒนธรรม
และศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2559). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ:
สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). รายงานการวิจัยการจัดการเรียนรู้ของแหล่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ:
วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- หยดฟ้า ราชมณี. (2554). การดำเนินการวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ วท.ม.:
กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อัจฉิมา หนูคง. (2559). การจัดการพิพิธภัณฑ์อย่างสร้างสรรค์เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดภูเก็ต.
วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 10(2), 183-184.
- เอกฉนวนค์ วรสิทธิ์. (2563). ความรู้เบื้องต้นในการให้บริการ เอกสารประกอบการสอน กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.